

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені
О.О.БОГОМОЛЬЦЯ
ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ**

ЗАТВЕРДЖЕНО
рішенням Вченої ради
Інституту післядипломної освіти
НМУ імені О.О.Богомольця
протокол №__ від____ 2024 р.

Голова Вченої ради
_____ **Т.А.Вежновець**

**НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН І ПРОГРАМА
ЦИКЛУ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ ЛІКАРІВ-СТОМАТОЛОГІВ
ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ
«ДИТЯЧА СТОМАТОЛОГІЯ»**

(форма навчання: очна, очна з елементами дистанційної)

Тривалість –3 місяці/468 годин, 2 місяці/312 годин

КАФЕДРА СТОМАТОЛОГІЇ

Київ – 2024

Навчальний план та програма циклу спеціалізації лікарів-стоматологів за спеціальністю «ДИТЯЧА СТОМАТОЛОГІЯ» розроблені кафедрою стоматології Інституту післядипломної освіти Національного медичного університету імені О.О. Богомольця.

Рецензенти:

Хоменко Л.О. доктор медичних наук, професорка, професорка кафедри дитячої терапевтичної стоматології та профілактики стоматологічних захворювань Національного медичного університету імені О.О. Богомольця;

Савичук Н.О. доктор медичних наук, професорка, проректорка з наукової роботи НУОЗ України імені П. Л. Шупика Заслужений діяч науки і техніки України;

Навчальна програма та план циклу спеціалізації за спеціальністю «Дитяча стоматологія» розглянуті постійно діючою навчально-методичною комісією вченої ради Інституту післядипломної освіти НМУ імені О.О. Богомольця:

Протокол від _____ 2024 р № _____.

СКЛАД РОБОЧОЇ ГРУПИ:

- Антоненко М.Ю. - доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри стоматології Інституту післядипломної освіти Національного медичного університету імені О.О. Богомольця;
- Остапко О.І. - доктор медичних наук, професор кафедри дитячої терапевтичної стоматології та профілактики стоматологічних захворювань Національного медичного університету імені О.О. Богомольця;
- Шуминська Т.А. - кандидат медичних наук, доцент кафедри стоматології Інституту післядипломної освіти Національного медичного університету імені О.О. Богомольця;
- Бабаскін Ю.І. - кандидат медичних наук, доцент кафедри стоматології Інституту післядипломної освіти Національного медичного університету імені О.О.Богомольця;
- Листопад О.П. – кандидат медичних наук, асистент кафедри стоматології Інституту післядипломної освіти Національного медичного університету імені О.О. Богомольця.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна програма призначена для підготовки лікарів - спеціалістів за спеціальністю «Дитяча стоматологія».

У програмі визначається зміст навчання на циклі спеціалізації, встановлюються вимоги до обсягу та рівня підготовки фахівців.

Цикл проводиться відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 14.07.21 № 725 «Про затвердження Положення про систему БПР медичних і фармацевтичних працівників» (набрала чинності з 1 січня 2022 р.), Наказів МОЗ України від 22.02.19 № 446 (зі змінами); від 18.08.2021 року № 1753, яким внесені зміни до «Порядку проведення атестації лікарів» та «Номенклатури лікарських спеціальностей»; від 18.08.2021 № 1751, яким затверджено «ПОЛОЖЕННЯ про деякі заходи безперервного професійного розвитку медичних та фармацевтичних працівників» та внесені зміни до «Положення про післядипломне навчання лікарів (провізорів)»; Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників випуск 78 охорона здоров'я, затвердженого наказом МОЗ України від 29 березня 2002 р. № 117(зі змінами); від 25.07.2023 року № 1347 «Про затвердження Переліку циклів спеціалізації та тематичного удосконалення за лікарськими та фармацевтичними (провізорськими) спеціальностями».

Мета циклу спеціалізації – перепідготовка лікарів (провізорів/фармацевтів) стоматологів, які вирішили змінити спеціальність, відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики лікаря-спеціаліста за спеціальністю «Дитяча стоматологія» або відновити медичну (фармацевтичну) практику.

Тривалість навчання: 3 місяці/468 годин, 2 місяці/312 годин.

Програма охоплює обсяг як теоретичних, так і практично-прикладних знань, вмінь і навичок, компетентностей, необхідних для отримання кваліфікації лікаря(провізорів/фармацевтів) - спеціаліста дитячого стоматолога для належного здійснення професійної діяльності.

Програма побудована за системою блоків. Основними блоками є 7 розділів програми.

Розділ — самостійна частина програми, в якій подано значну за обсягом навчальну інформацію з питань дитячої стоматології. Розділи поділено на теми. Для полегшення орієнтування у програмі та впорядкування інформації, що міститься в ній, розділи і теми закодowano.

За додатковими програмами включено курси з невідкладних станів, питання імунопрофілактики та попередження інфікування COVID-19 та іншими небезпечними інфекціями (гепатит, туберкульоз, ВІЛ тощо), основи медичного права та питання військово-медичної підготовки.

Навчальний план циклу визначає контингент слухачів, тривалість їх навчання, розподіл годин, відведених на вивчення розділів навчальної програми. У разі необхідності, враховуючи базовий рівень знань слухачів, кафедра може вносити корективи та доповнення до навчальних годин, які регламентовані навчальними планами, в межах 15 % від загального обсягу часу.

Навчальний план та програму доповнено кваліфікаційною характеристикою лікаря-спеціаліста, переліком практичних навичок за зазначеною спеціальністю та списком рекомендованих джерел.

Для виконання програми під час навчання передбачено такі види навчальних занять: лекції, практичні заняття, різні види семінарських занять, а також самостійну роботу слухачів.

Лікарі, які виконали програму циклу спеціалізації, підлягають атестації на визначення рівня знань та практичних навичок з присвоєнням звання лікаря - спеціаліста за спеціальністю «Дитяча стоматологія».

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН ЦИКЛУ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ «ДИТЯЧА СТОМАТОЛОГІЯ»

Тривалість навчання: 3 місяці (468 год) (відповідно до Наказу МОЗ України від 25.07.2023 року № 1347 «Про затвердження Переліку циклів спеціалізації та тематичного удосконалення за лікарськими та фармацевтичними (провізорськими) спеціальностями»).

Мета навчання: підготовка лікарів до атестації (присвоєння) на звання лікаря-спеціаліста за спеціальністю «Дитяча стоматологія» та визначення рівня його знань та вмінь відповідно до кваліфікаційних вимог.

Контингент слухачів: лікарі, які закінчили інтернатуру за спеціальністю «Стоматологія» (відповідно до Наказу МОЗ України від 25.07.2023 року № 1347 «Про затвердження Переліку циклів спеціалізації та тематичного удосконалення за лікарськими та фармацевтичними (провізорськими) спеціальностями»).

Код	Назва курсу	Кількість навчальних годин				
		Лекції	Семін. заняття	Практ. заняття	Самост. робота*	Разом
I.	1.0.Організація роботи лікаря – стоматолога дитячого	10	16	14	-	40
	1.1.Організація надання стоматологічної допомоги дітям різного віку в Україні	2	2	2	-	6
	1.2.Облікова і звітна документація лікаря –стоматолога дитячого	2	4	2	--	8
	1.3.Санітарно-епідемічний режим стоматологічного кабінету, відділення. Попередження перехресного інфікування під час стоматологічного прийому дітей	2	2	2	-	6
	1.4. Організація надання стоматологічної допомоги дітям під загальним знеболенням	2	2	4	-	8

II	2.0.Захворювання твердих тканин зубів, пульпи та періодонту у дітей різного віку	20	38	78	6	142
	2.1.Морфофункціональні особливості структури тканин порожнини рота у дітей різного віку	2	4	6	-	12
	2.2. Основні етапи розвитку тимчасових і постійних зубів. Аналіз чинників, що впливають на розвиток тимчасових і постійних зубів.	2	4	6	2	14
	2.3. Діагностичний процес в дитячій стоматології. Основні та додаткові методи обстеження.	2	4	6	-	12
	2.4. Пломбувальні матеріали	2	4	6	2	14
	2.5. Особливості перебігу та лікування карієсу зубів у дітей різного віку.	2	4	6	2	14
	2.6.Помилки та ускладнення під час діагностики та лікування карієсу зубів у дітей	2	2	6	-	10
	2.7.Особливості діагностики перебігу та лікування пульпіту тимчасових і постійних зубів у дітей різного віку	2	-	6	-	8
	2.8. Помилки та ускладнення під час діагностики та лікування пульпіту зубів у дітей	2	2	6	-	10
	2.9.Особливості діагностики перебігу та лікування періодонтиту у дітей різного віку.	2	2	6	-	10
	2.10. Помилки та ускладнення під час діагностики та лікування періодонтиту зубів у дітей	-	2	8	-	10
	2.11.Діагностика, диференціальна діагностика та лікування спадкових і набутих некаріозних уражень твердих тканин зуба.	2	4	8	-	14
2.12.Гостра травма тимчасових і постійних зубів у дітей. Діагностика, лікувальна тактика. Помилки та ускладнення під час діагностики та лікування травматичних уражень зубів у дітей	-	4	8	-	12	
III	3.0. Захворювання тканин пародонту у дітей	8	20	46	4	78

	3.1.Сучасні підходи в діагностиці катарального, гіпертрофічного та виразково-некротичного гінгівітів у дітей.	2	4	12	-	18
	3.2. Сучасні підходи в лікуванні катарального, гіпертрофічного та виразково-некротичного гінгівітів у дітей.	2	4	12	-	18
	3.3. Сучасні підходи в діагностиці пародонтиту у дітей	2	4	10	-	16
	3.4. Основні принципи лікування запальних і деструктивних захворювань пародонта в дитячому віці.	2	4	10	-	16
	3.5. Ідіопатичні захворювання тканин пародонту у дітей. Діагностика. Лікувальна тактика.	-	4	2	4	12
IV	4.0. Захворювання СОПР у дітей	4	14	28	2	48
	4.1. Прояви в порожнині рота соматичних захворювань.	2	4	10	-	16
	4.2. Сучасні підходи в діагностиці та лікуванні герпетичної інфекції порожнини рота у дітей.	2	2	6	2	12
	4.3. Методи діагностики та протоколи надання медичної допомоги при ХРАС у дітей.	-	2	4	-	6
	4.4. Діагностика, диференціальна діагностика та протоколи надання медичної допомоги алергійних уражень СОПР у дітей.	-	2	2	-	4
	4.5. Діагностика, диференціальна діагностика та протоколи надання медичної допомоги грибкових уражень СОПР у дітей.	-	2	4	-	6
	4.6.Захворювання губ та язика у дітей. Протоколи надання медичної допомоги при захворюваннях губ і язика у дітей.	-	2	2	-	4
V	5.0.Основи ортодонтії	4	10	21	4	39
	5.1. Морфологічна і функціональна характеристики фізіологічного прикусу в різні вікові періоди. Сучасні уявлення про етіологію і патогенез зубощелепно-лицьових аномалій	2	2	2	-	6
	5.2.Морфофункціональна	2	2	2	-	6

	характеристика патологічних видів прикусу залежно від віку					
	5.3. Діагностика в ортодонтії. Загальні принципи і засоби ортодонтичного лікування	-	2	1	-	3
	5.4. Особливості клініки, лікування і профілактики аномалій окремих зубів та форми зубних рядів	-	-	2	-	2
	5.5. Особливості клініки, лікування і профілактики сагітальних аномалій прикусу	-	-	2	-	2
	5.6. Особливості клініки, лікування і профілактики вертикальних аномалій прикусу.	-	-	2	-	2
	5.7. Особливості клініки, лікування і профілактики трансверзальних аномалій прикусу	-	-	2	-	2
	5.8. Тактика ортодонтичного лікування підлітків і дорослих. Характеристика ортодонтичної апаратури	-	2	1	-	3
	5.9. Особливості ортопедичного лікування зубів і зубних рядів у дітей та підлітків	-	-	2	-	2
	5.10. Морфофункціональні зміни зубощелепного апарату при вроджених вадах розвитку обличчя і щелеп	-	2	1	-	3
	5.11. Профілактика зубощелепних аномалій і деформацій	-	-	2	2	4
	5.12. Особливості гігієни порожнини рота при ортодонтичному лікуванні	-	-	2	2	4
VI	6.0.Хірургічна стоматологія дитячого віку	13	25	33	4	75
	6.1. Анатомо-фізіологічні особливості щелепно-лицевої ділянки дітей та підлітків, що впливають на перебіг захворювань та пошкоджень	1	-	2	-	3
	6.2 Загальні та спеціальні методи обстеження в хірургічній стоматології дитячого віку	-	1	2	-	1
	6.3.Знеболення тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої ділянки у дітей та підлітків	2	1	1	-	4

	6.4.Методика операції видалення тимчасових зубів	-	1	3	-	4
	6.5.Принципи розкриття гнійних осередків у ротовій порожнині та щелепно-лицевій ділянці дітей та підлітків	1	1	2	-	4
	6.6. Методики оперативних втручань з ортодонтичної підготовки порожнини рота	-	2	2	-	4
	6.7. Оперативні та консервативні методи зупинки кровотечі у ротовій порожнині та щелепно-лицевій ділянці у дітей та підлітків	-	1	3	-	4
	6.8. Хвороби прорізування зубів	2	2	2	-	6
	6.9.Одонтогенні та неодонтогенні запальні захворювання щелепно-лицевої ділянки у дітей та підлітків	2	4	4	1	11
	6.10.Травматичні ушкодження тканин та органів щелепно-лицевої ділянки	2	4	4	-	10
	6.11.Захворювання та ушкодження скронево-нижньощелепного суглоба у дітей та підлітків	-	1	-	1	2
	6.12.Захворювання та ушкодження слинних залоз у дітей та підлітків	-	2	2	-	4
	6.13.Пухлини та пухлино-подібні утворення тканин та органів ротової порожнини та щелепно-лицевої ділянки	2	4	4	2	12
	6.14.Вроджені та набуті вади розвитку обличчя. Тактика лікаря-стоматолога дитячого у діагностиці та лікуванні хворих.	1	1	2	-	4
VII	7.0. Профілактика основних стоматологічних захворювань	4	8	30	4	46
	7.1. Первинна профілактика, Комплекс державних, соціальних і медичних заходів, спрямованих на попередження виникнення стоматологічних захворювань.	2	2	4	-	8
	7.2. Вторинна профілактика. Роль лікаря стоматолога у вторинній профілактиці. Екзо- та ендогенна профілактика карієсу.	2	2	14	-	18

7.3.	Третинна профілактика. Мультидисциплінарний підхід в розробці основних заходів третинної профілактики.	-	2	12	2	16
7.4.	Основні питання диспансеризації дітей різних вікових груп	-	2	4	2	8

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН
ЦИКЛУ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ
«ДИТЯЧА СТОМАТОЛОГІЯ»

Тривалість навчання: 2 місяці (312 годин) (відповідно до Наказу МОЗ України від 25.07.2023 року № 1347 «Про затвердження Переліку циклів спеціалізації та тематичного удосконалення за лікарськими та фармацевтичними (провізорськими) спеціальностями»).

Мета навчання: підготовка лікарів до атестації (присвоєння) на звання лікаря-спеціаліста за спеціальністю «Дитяча стоматологія» та визначення рівня його знань та вмінь відповідно до кваліфікаційних вимог.

Контингент слухачів: лікарі-стоматологи дитячі, які не працювали більше трьох років за цією спеціальністю (відповідно до Наказу МОЗ України від 25.07.2023 року № 1347 «Про затвердження Переліку циклів спеціалізації та тематичного удосконалення за лікарськими та фармацевтичними (провізорськими) спеціальностями»).

Код	Назва курсу	Кількість навчальних годин				
		Лекції	Семін. заняття	Практ. заняття	Самост. робота*	Разом
I.	1.0. Організація роботи лікаря – стоматолога дитячого	4	12	14	-	30
	1.1. Організація надання стоматологічної допомоги дітям різного віку в Україні	2	2	2	-	6
	1.2. Облікова і звітна документація лікаря –стоматолога дитячого	-	4	4	-	8
	1.3. Санітарно-епідемічний режим стоматологічного кабінету, відділення. Попередження перехресного інфікування під час стоматологічного прийому дітей	2	2	2	-	6

	1.4. Організація надання стоматологічної допомоги дітям під загальним знеболенням	-	4	6	-	10
II.	2.0.Захворювання твердих тканин зубів, пульпи та періодонту у дітей різного віку	20	32	40	4	96
	2.1.Морфофункціональні особливості структури тканин порожнини рота у дітей різного віку	2	4	4	-	12
	2.2. Основні етапи розвитку тимчасових і постійних зубів. Аналіз чинників, що впливають на розвиток тимчасових і постійних зубів.	2	4	4	2	14
	2.3. Діагностичний процес в дитячій стоматології. Основні та додаткові методи обстеження.	2	4	4	-	10
	2.4. Пломбувальні матеріали	2	4	-	2	8
	2.5. Особливості перебігу та лікування карієсу зубів у дітей різного віку.	2	2	4	-	8
	2.6.Помилки та ускладнення під час діагностики та лікування карієсу зубів у дітей	2	2	4	-	8
	2.7.Особливості діагностики перебігу та лікування пульпіту тимчасових і постійних зубів у дітей різного віку	2	2	4	-	8
	2.8. Помилки та ускладнення під час діагностики та лікування пульпіту зубів у дітей	2	2	4	-	8
	2.9.Особливості діагностики перебігу та лікування періодонтиту у дітей різного віку.	2	2	4	-	8
	2.10. Помилки та ускладнення під час діагностики та лікування періодонтиту зубів у дітей	-	2	2	-	4
	2.11.Діагностика, диференціальна діагностика та лікування спадкових і набутих некаріозних уражень твердих тканин зуба.	2	2	2	-	6
	2.12.Гостра травма тимчасових і постійних зубів у дітей. Діагностика, лікувальна тактика. Помилки та ускладнення під час діагностики та лікування	2	2	4	-	8

	травматичних уражень зубів у дітей					
III	3.0. Захворювання тканин пародонту у дітей	4	10	32	2	48
	3.1. Сучасні підходи в діагностиці катарального, гіпертрофічного та виразково-некротичного гінгівітів у дітей.	-	2	8	-	10
	3.2. Сучасні підходи в лікуванні катарального, гіпертрофічного та виразково-некротичного гінгівітів у дітей.	-	2	6	-	8
	3.3. Сучасні підходи в діагностиці пародонтиту у дітей	2	2	8	-	12
	3.4. Основні принципи лікування запальних і деструктивних захворювань пародонта в дитячому віці.	2	2	8	-	12
	3.5. Ідіопатичні захворювання тканин пародонту у дітей. Діагностика. Лікувальна тактика.	-	2	2	2	6
IV	4.0. Захворювання СОПР у дітей	2	10	24	2	38
	4.1. Прояви в порожнині рота соматичних захворювань.	2	-	8	-	12
	4.2. Сучасні підходи в діагностиці та лікуванні герпетичної інфекції порожнини рота у дітей.	-	2	6	2	8
	4.3. Методи діагностики та протоколи надання медичної допомоги при ХРАС у дітей.	-	2	2	-	4
	4.4. Діагностика, диференціальна діагностика та протоколи надання медичної допомоги алергійних уражень СОПР у дітей.	-	2	2	-	4
	4.5. Діагностика, диференціальна діагностика та протоколи надання медичної допомоги грибкових уражень СОПР у дітей.	-	2	4	-	6
	4.6. Захворювання губ та язика у дітей. Протоколи надання медичної допомоги при захворюваннях губ і язика у дітей.	-	2	2	-	4
V	5.0. Основи ортодонції	2	8	21	4	35
	5.1. Морфологічна і функціональна характеристики фізіологічного прикусу в різні вікові періоди. Сучасні уявлення про етіологію і	2	-	2	-	4

	патогенез зубощелепно-лицьових аномалій					
	5.2.Морфофункціональна характеристика патологічних видів прикусу залежно від віку	-	2	2	-	4
	5.3. Діагностика в ортодонтії. Загальні принципи і засоби ортодонтичного лікування	-	2	1	-	3
	5.4. Особливості клініки, лікування і профілактики аномалій окремих зубів та форми зубних рядів	-	-	2	-	2
	5.5. Особливості клініки, лікування і профілактики сагітальних аномалій прикусу	-	-	2	-	2
	5.6. Особливості клініки, лікування і профілактики вертикальних аномаліях прикусу.	-	-	2	-	2
	5.7. Особливості клініки, лікування і профілактики трансверзальних аномалій прикусу	-	-	2	-	2
	5.8. Тактика ортодонтичного лікування підлітків і дорослих. Характеристика ортодонтичної апаратури	-	2	1	-	3
	5.9. Особливості ортопедичного лікування зубів і зубних рядів у дітей та підлітків	-	-	2	-	2
	5.10. Морфофункціональні зміни зубощелепного апарату при вроджених вадах розвитку обличчя і щелеп	-	2	1	-	3
	5.11. Профілактика зубощелепних аномалій і деформацій	-	-	2	2	4
	5.12. Особливості гігієни порожнини рота при ортодонтичному лікуванні	-	-	2	2	4
VI	6.0.Хірургічна стоматологія дитячого віку	13	14	16	2	45
	6.1. Анатомо-фізіологічні особливості щелепно-лищевої ділянки дітей та підлітків, що впливають на перебіг захворювань та пошкоджень	1	-	2	-	3
	6.2 Загальні та спеціальні методи обстеження в хірургічній стоматології дитячого віку	-	1	-	-	2

	6.3.Знеболення тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої ділянки у дітей та підлітків	2	-	1	-	3
	6.4.Методикаопераціївидаленнятим часовихзубів	-	1	1	-	2
	6.5.Принципи розкриття гнійних осередків у ротової порожнині та щелепно-лицевій ділянці дітей та підлітків	1	-	-	-	1
	6.6. Методики оперативних втручань з ортодонтичної підготовки порожнини рота	-	2	-	-	2
	6.7. Оперативні та консервативні методи зупинки кровотечі у ротовій порожнині та щелепно-лицевій ділянці у дітей та підлітків	-	1	1	-	2
	6.8. Хвороби прорізування зубів	2	-	2	-	4
	6.9.Одонтогенні та неодонтогенні запальні захворювання щелепно-лицевої ділянки у дітей та підлітків	2	2	2	-	6
	6.10.Травматичні ушкодження тканин та органів щелепно-лицевої ділянки	2	2	2	-	6
	6.11.Захворювання та ушкодження скронево-нижньощелепного суглоба у дітей та підлітків	-	1	2	-	3
	6.12.Захворювання та ушкодження слинних залоз у дітей та підлітків	-	2	2	-	4
	6.13.Пухлини та пухлино-подібні утворення тканин та органів ротової порожнини та щелепно-лицевої ділянки	2	2	-	2	6
	6.14.Вроджені та набуті вади розвитку обличчя. Тактика лікаря-стоматолога дитячого у діагностиці та лікуванні хворих.	1	-	1	-	2
VII	7.0. Профілактика основних стоматологічних захворювань	4	8	6	2	20
	7.1. Первинна профілактика, Комплекс державних, соціальних і медичних заходів, спрямованих на попередження виникнення стоматологічних захворювань.	2	2	-	-	4
	7.2. Вторинна профілактика. Роль	2	2	4	-	8

лікаря стоматолога у вторинній профілактиці. Екзо- та ендогенна профілактика карієсу.					
7.3. Третинна профілактика. Мультидисциплінарний підхід в розробці основних заходів третинної профілактики.	-	2	2	2	4
7.4. Основні питання диспансеризації дітей різних вікових груп	-	2	-	-	4

**НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
ЦИКЛУ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ «Дитяча
стоматологія»**

Код		Назва розділу, теми
Розділ	Тема	
1	2	3
I.	1.0	Організація роботи лікаря –стоматолога дитячого
	1.1	Організація надання стоматологічної допомоги дітям різного віку в Україні
	1.2	Облікова і звітна документація лікаря –стоматолога дитячого
	1.3	Санітарно-епідемічний режим стоматологічного кабінету, відділення. Попередження перехресного інфікування під час стоматологічного прийому дітей
	1.4	Організація надання стоматологічної допомоги дітям під загальним знеболенням
II.	2.0.	Захворювання твердих тканин зубів, пульпи та періодонту у дітей різного віку
	2.1	Морфофункціональні особливості структури тканин порожнини рота у дітей різного віку
	2.2	Основні етапи розвитку тимчасових і постійних зубів. Аналіз чинників, що впливають на розвиток тимчасових і постійних зубів.
	2.3	Діагностичний процес в дитячій стоматології. Основні та додаткові методи обстеження.
	2.4	Пломбувальні матеріали
	2.5	Особливості перебігу та лікування карієсу зубів у дітей різного віку.
	2.6	Помилки та ускладнення під час діагностики та лікування карієсу зубів у дітей
	2.7	Особливості діагностики перебігу та лікування пульпіту тимчасових і постійних зубів у дітей різного віку

	2.8	Помилки та ускладнення під час діагностики та лікування пульпіту зубів у дітей
	2.9	Особливості діагностики перебігу та лікування періодонтиту у дітей різного віку.
	2.10.	Помилки та ускладнення під час діагностики та лікування періодонтиту зубів у дітей
	2.11.	Діагностика, диференціальна діагностика та лікування спадкових і набутих некаріозних уражень твердих тканин зуба.
	2.12.	Гостра травма тимчасових і постійних зубів у дітей. Діагностика, лікувальна тактика. Помилки та ускладнення під час діагностики та лікування травматичних уражень зубів у дітей
III.	3.0.	Захворювання тканин пародонту у дітей
	3.1	Сучасні підходи в діагностиці катарального, гіпертрофічного та виразково-некротичного гінгівітів у дітей.
	3.2	Сучасні підходи в лікуванні катарального, гіпертрофічного та виразково-некротичного гінгівітів у дітей.
	3.3	Сучасні підходи в діагностиці пародонтиту у дітей
	3.4	Основні принципи лікування запальних і деструктивних захворювань пародонта в дитячому віці.
	3.5	Ідіопатичні захворювання тканин пародонту у дітей. Діагностика. Лікувальна тактика.
IV	4.0.	Захворювання СОПР у дітей
	4.1.	Прояви в порожнині рота соматичних захворювань.
	4.2.	Сучасні підходи в діагностиці та лікуванні герпетичної інфекції порожнини рота у дітей.
	4.3.	Методи діагностики та протоколи надання медичної допомоги при ХРАС у дітей.
	4.4.	Діагностика, диференціальна діагностика та протоколи надання медичної допомоги алергійних уражень СОПР у дітей.
	4.5.	Діагностика, диференціальна діагностика та протоколи надання медичної допомоги грибкових уражень СОПР у дітей.
	4.6.	Захворювання губ та язика у дітей. Протоколи надання медичної допомоги при захворюваннях губ і язика у дітей.
V.	5.0.	Основи ортодонтії
	5.1.	Морфологічна і функціональна характеристики фізіологічного прикусу в різні вікові періоди. Сучасні уявлення про етіологію і патогенез зубощелепно-лицьових аномалій

	5.2.	Морфофункціональна характеристика патологічних видів прикусу залежно від віку
	5.3.	Діагностика в ортодонтії. Загальні принципи і засоби ортодонтичного лікування
	5.4.	Особливості клініки, лікування і профілактики аномалій окремих зубів та форми зубних рядів
	5.5.	Особливості клініки, лікування і профілактики сагітальних аномалій прикусу
	5.6.	Особливості клініки, лікування і профілактики вертикальних аномалій прикусу.
	5.7.	Особливості клініки, лікування і профілактики трансверзальних аномалій прикусу
	5.8.	Тактика ортодонтичного лікування підлітків і дорослих. Характеристика ортодонтичної апаратури
	5.9.	Особливості ортопедичного лікування зубів і зубних рядів у дітей та підлітків
	5.10.	Морфофункціональні зміни зубощелепного апарату при вроджених вадах розвитку обличчя і щелеп
	5.11.	Профілактика зубощелепних аномалій і деформацій
	5.12.	Особливості гігієни порожнини рота при ортодонтичному лікуванні
VI.	6.0.	Хірургічна стоматологія дитячого віку
	6.1.	Анатомо-фізіологічні особливості щелепно-лищевої ділянки дітей та підлітків, що впливають на перебіг захворювань та пошкоджень
	6.2.	Загальні та спеціальні методи обстеження в хірургічній стоматології дитячого віку
	6.3.	Знеболення тканин ротової порожнини та щелепно-лищевої ділянки у дітей та підлітків
	6.4.	Методика операції видалення тимчасових зубів
	6.5.	Принципи розкриття гнійних осередків у ротовій порожнині та щелепно-лищевої ділянці дітей та підлітків
	6.6.	Методики оперативних втручань з ортодонтичної підготовки порожнини рота
	6.7.	Оперативні та консервативні методи зупинки кровотечі у ротовій порожнині та щелепно-лищевої ділянці у дітей та підлітків
	6.8.	Хвороби прорізування зубів
	6.9.	Одонтогенні та неодонтогенні запальні захворювання щелепно-лищевої ділянки у дітей та підлітків
	6.10.	Травматичні ушкодження тканин та органів щелепно-лищевої ділянки
	6.11.	Захворювання та ушкодження скронево-нижньощелепного суглоба у дітей та підлітків
	6.12.	Захворювання та ушкодження слинних залоз у дітей та підлітків

	6.13.	Пухлини та пухлино-подібні утворення тканин та органів ротової порожнини та щелепно-лицевої ділянки
	6.14.	Вроджені та набуті вади розвитку обличчя. Тактика лікаря-стоматолога дитячого у діагностиці та лікуванні хворих.
VII.	7.0.	Профілактика основних стоматологічних захворювань
	7.1.	Первинна профілактика, Комплекс державних, соціальних і медичних заходів, спрямованих на попередження виникнення стоматологічних захворювань.
	7.2.	Вторинна профілактика. Роль лікаря стоматолога у вторинній профілактиці. Екзо- та ендогенна профілактика карієсу.
	7.3.	Третинна профілактика. Мультидисциплінарний підхід в розробці основних заходів третинної профілактики.
	7.4.	Основні питання диспансеризації дітей різних вікових груп

**КВАЛІФІКАЦІЙНА ХАРАКТЕРИСТИКА
ЛІКАРЯ -СПЕЦІАЛІСТА
ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ «Дитяча стоматологія»**

Згідно з вимогами кваліфікаційної характеристики лікар-спеціаліст за спеціальністю «Дитяча стоматологія»

має знати:

- чинне законодавство та нормативні документи, що регламентують діяльність органів управління та закладів охорони здоров'я, організацію стоматологічної допомоги дитячому населенню;
- основи права в медицині;
- права, обов'язки та відповідальність лікаря-стоматолога дитячого;
- показники роботи дитячих закладів охорони здоров'я, диспансерного нагляду та лікарського контролю;
- сучасну класифікацію захворювань ротової порожнини та щелепно-лицевої ділянки;
- топографічну анатомію голови та щелепно-лицевої ділянки дитини, анатомо-фізіологічні особливості розвитку дітей різних вікових груп;
- прийоми та методи знеболювання в дитячій стоматології, питання інтенсивної терапії та реанімації;
- етіологію, патогенез та клініку основних стоматологічних захворювань у дітей;
- загальні та спеціальні методи обстеження;

- методи профілактики і лікування зубів та щелепно-лицевих аномалій у дітей;
- методи ортопедичного та ортодонтичного лікування;
- показання та протипоказання до видалення зубів;
- правила асептики та антисептики;
- організацію диспансеризації хворих дітей;
- основи фармакотерапії та методи фізіотерапії;
- принципи раціонального харчування та дієтотерапії;
- засоби індивідуального захисту від гострих респіраторних захворювань та особливо небезпечних інфекцій;
- форми і методи санітарної освіти серед населення;
- правила оформлення медичної документації;
- сучасну літературу за фахом та методи її узагальнення.
- Повинен володіти державною мовою та застосовувати її під час виконання службових обов'язків відповідно до Закону "Про забезпечення функціонування української мови як державної".

має вміти:

- проводити обстеження стоматологічного хворого, застосовуючи основні та допоміжні методи обстеження; проводити диференційну діагностику основних стоматологічних захворювань, насамперед у дитячого населення;
- діагностувати аномалії розвитку зубів та деформації щелеп;
- діагностувати захворювання слинних залоз;
- застосовувати різні види знеболювання за показаннями у дитячого населення;
- застосовувати методи гігієнічного навчання та виховання населення;
- запроваджувати методи профілактики та превентивної терапії стоматологічних захворювань у дітей;
- проводити стоматологічні огляди та диспансеризацію дитячого населення;
- проводити терапевтичне, ортопедичне, хірургічне лікування і здійснювати при наявності відповідних показань профілактику таких захворювань у дітей:
  - некаріозні ураження твердих тканин зуба (шліфування, ремінералізуюча терапія, пломбування з використанням композитних та інших матеріалів);
  - карієс зубів (ремінералізуюча терапія, закриття фісур, препарування каріозних порожнин, виготовлення та застосування ізолюючих прокладок, тимчасових і постійних пломбуючих матеріалів, шліфування та полірування пломб за показаннями);
  - пульпіт (вітальний та девітальний метод, ампутація та екстирація пульпи, комбінований метод, надання невідкладної допомоги);
  - періодонтит (механічна, хімічна та медикаментозна обробка корневих каналів, розширення їх і пломбування, застосування фізіотерапевтичних методів, надання невідкладної допомоги);

- захворювання пародонту (гінгівіт, пародонтит, пародонтоз, ідіопатичні захворювання, пародонтоми);
- захворювання слизової оболонки порожнини рота (травматичні ушкодження, інфекційні, інфекційно-алергічні захворювання, ураження слизової оболонки ротової порожнини при інтоксикаціях, гіпо- та авітамінозах, захворюваннях крові, ендокринної, серцево-судинної, нервової систем, шкіри, шлунково-кишкового тракту, колагенозах, дерматозах, передракових захворюваннях);
- хейліти, аномалії та захворювання язика;
- неврогенні захворювання щелепно-лицевої ділянки;
- провести клінічне обстеження хворої дитини з хірургічним стоматологічним захворюванням, травмами;
- діагностувати природжені та придбані дефекти і деформації щелепно-лицевої ділянки у дітей (верхньої та нижньої щелеп, обличчя, поєднаних порушень та ін.);
- вміти видалити тимчасовий зуб, надати хірургічну допомогу при гострому запальному процесі щелепно-лицевої ділянки при травмі у дітей;
- визначити показання до госпіталізації дитини; діагностувати аномалії розвитку зубів, зубних рядів, щелеп та прикусу, деформації щелеп та обличчя (природжені та придбані, внаслідок ушкодження);
- діагностувати фактори ризику та визначити потребу в ортопедичному та ортодонтичному лікуванні у дітей.

**ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК
ЛІКАРЯ - СПЕЦІАЛІСТА
ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ «ДИТЯЧА СТОМАТОЛОГІЯ»**

№ з/п	Назва практичної навички
1	2
1	складання схеми стоматологічного обстеження дітей різних вікових груп
2	герметизація фісур постійних зубів
3	імпрегнація твердих тканин тимчасових зубів
4	препарування каріозних порожнин тимчасових та постійних зубів зубів
5	пломбування каріозних порожнин тимчасових та постійних зубів різними матеріалами (композитами світлового, хімічного тверднення та амальгамою).
6	застосування різних видів анестезій

7	ампутація та екстирпація пульпи тимчасових та постійних зубів з сформованими коренями
8	екстирпація пульпи постійних зубів з несформованим коренем
9	інструментальна обробка кореневих каналів тимчасових та постійних зубів
10	обтурація кореневих каналів тимчасових та постійних зубів
11	проведення індексної оцінки ступеню запалення ясен
12	професійна гігієна апаратними та ручними методами
13	іригація, інстиляція та аплікація лікарських засобів
14	розкриття пародонтального абсцесу
15	видалення тимчасового зуба
16	проведення уроку гігієни дітям різних вікових груп
17	отримати відбитки з верхньої та нижньої щелеп різними відбитковими матеріалами
18	відлити моделі щелеп
19	визначити комплекс профілактичних заходів, спрямованих на попередження розвитку стійких зубо-щелепно-лицьових деформацій
20	визначити конфігурацію обличчя та пропорційність частин обличчя
21	обстежити ортодонтичного пацієнта з аномаліями окремих зубів
22	скласти план ортодонтичного лікування

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основна література

1. American Academy of Pediatric Dentistry/ Caries-risk assessment and management for infants, children and adolescents. The Reference Manual of Pediatric Dentistry. Chicago, Ill.: American Academy of Pediatric Dentistry; 2021: 252-7.
2. Arthur Nowak, John R. Christensen, Janice Alisa Townsend et al. Pediatric Dentistry: Infancy through Adolescence. Publishing: "Saunders", 2018. – 656 p.
3. McDonald and Avery's Dentistry for the Child and Adolescents: 11th edition. / Dean, Jeffery A.; Jones, James; Walker Vinson, La Quia A. – Elsevier Inc., 2022
4. The handbook of clinical techniques in pediatric dentistry, 2nd ed. / edited by Jane A. Soxman, John Wiley, 2022.
5. Біденко Н.В., Борисенко А.В., Волинець В.М., Воловар О.В., Голубева І.М. [та ін.] Алгоритми виконання стоматологічних і медичних маніпуляцій для підготовки до Державної атестації студентів за спеціальністю «Стоматологія». – Київ: Книга Плюс, 2018. – 448 с.
6. Борисенко А.В., Антоненко М.Ю., Линовицька Л.В. та ін. Стоматологічні захворювання: Терапевтична стоматологія/за ред. А.В.Борисенка. – К.: ВСВ «Медицина», 2017. – 664 с.
7. Борисенко А.В., Антоненко М.Ю., Сідельнікова Л.Ф., Мельничук Т.А. Нариси практичної пародонтології. – К.: ТОВ «Бібліотека «Здоров'я України» – Київ: «Бібліотека «Здоров'я України», 2017. - 348 с.
8. Борисенко А.В., Данилевський М.Ф., Мохорт М.А., Мохорт В.В., Дікова І.Г., Волосовець Т.М. Фармакотерапія захворювань слизової оболонки порожнини рота і тканин пародонта. – Київ: ВСВ «Медицина», 2018. – 504 с.
9. Данилевський М.Ф., Борисенко, А.М., Антоненко М.Ю., Сідельнікова Л.Ф., Несин О.Ф., Дікова І.Г. Терапевтична стоматологія. Т.3. Захворювання пародонта. - Київ: ВСВ «Медицина», 2018 - 624 с.
10. Догоспітальна допомога при травмах. Snternational Trauma Life Support: пер. з англ.9-го вид. /Рой Л.Елсон, Кайі Г.Ган, Джон Е.Кемпбелл; наук.ред.пер.; А.Волосовець. – К.: ВСВ «Медицина», 2023. 440 с.
11. Мельничук Г.М., Рожко М.М., Нейко Н.В. Гінгівіт, пародонтит, пародонтоз: особливості лікування. — Івано-Франківськ, 2004. — 284 с.
12. Митчелл Л., «Основы ортодонтии», 2017 г. – 376 с.
13. Організація дентальної рентгендіагностики. – Київ, 2019.
14. Терапевтична стоматологія дитячого віку. Т.1, 2-е видання. / Л.О.Хоменко, Ю.Б.Чайковський, Н.І.Смоляр [та ін.], за ред. Л.О.Хоменко. – Київ: Книга Плюс, 2016. – 452 с.
15. Терапевтична стоматологія дитячого віку. Т.2, 2-е видання. /

- Л.О.Хоменко, Ю.Б.Чайковський, О.В.Савичук [та ін.], за ред. Л.О.Хоменко. – Київ: Книга Плюс, 2018. – 328 с.
16. Temporary anchorage devices in clinical orthodontics / edited by Jae Hyun Park. Hoboken, NJ: Wiley-Blackwell, 2020. 775 p.

Допоміжна література

17. 3D virtual treatment planning of orthognathic surgery. Edited by G.Swennen. Berlin, Heidelberg: Springer; 2017.
18. Amine K., El Kholti W., Kissa J. Periodontal root coverage. An evidence-based guide to prognosis and treatment. Cham: Springer, 2020. – 86 p.
19. Andreasen JO, Andreasen FM, Andersson L. Textbook and color atlas of traumatic injuries to the teeth, 5th ed. Copehagen: Wiley Blackwell; 2019.
20. Cephalometry in orthodontics: 2D and 3D. Katherine Kula and Ahmed Ghoneima, editors; Batavia, Ill: Quintessence Publishing Co; 2018
21. Comparing Zirconia to anterior strip crowns in primary anterior teeth in children: a randomized clinical trial / Sumer M. Alaki, Bashaer S. Abdulhadi, Medhat A. Abdelbaki et al. BMC Oral Health (2020) 20;313
22. DibartS. Practical periodontal plastic surgery. Ames: Blackwell Publishing Company, 2017. – 496 p.
23. Djemal S. Dental Trauma: a practical guide to diagnosis and management/ New Dehli, India: JP Brothers Medical Publishers; 2021.
24. Levin L., Day P., Hicks L. et al International Association of Dental Traumatology Guidelines for Management of Traumatic Dental Injuries: Dent Traumatol. 2020; 36: 309-13.
25. Mueller H.P. Periodontology. The Essentials. 2nd Edition. Stuttgart: Thieme, 2016. – 262 p.
26. Nares S. Advances in periodontal surgery. A clinical guide to techniques and interdisciplinary approaches. Cham: Springer, 2020. – 262 p.
27. Newman M., TakeiH., KlokkevoldP., CarranzaF. Newman and Carranza's Clinical Periodontology, 13th Edition. – St. Louis: Saunders, 2018. - 944 p.
28. Newman M., TakeiH., KlokkevoldP., CarranzaF. Newman and Carranza's Clinical Periodontology, 13th Edition. – St. Louis: Saunders, 2018. - 944 p.
29. Pulp Therapy for Primary and Immature Permanent Teeth. The Reference Manual of Pediatric Dentistry, 2019-2020.
30. Temporary anchorage devices in clinical orthodontics / edited by Jae Hyun Park. Hoboken, NJ: Wiley-Blackwell, 2020. 775 p.
31. Борисенко А.В. Заболевания пародонта. – К.: ВСИ «Медицина», 2013. – 456 с.

Інформаційні ресурси

<https://www.udenta.org.ua>

<http://www.irbis-nbuv.gov.ua>

<https://library.gov.ua>

<https://www.youtube.com/watch>

<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles>

<https://scholar.google.com>